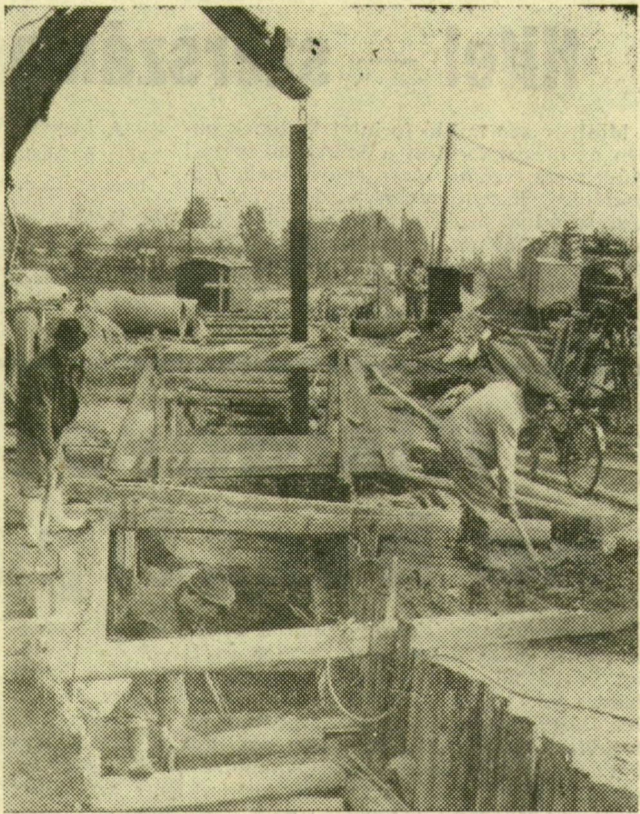

Csatorna a tóhoz

Csapadék- és szennyvíz-elvezető csatornát építenek a KEVIÉP Kunszabó József brigádjának dolgozói Szegeden, a Vásárhelyi Pál utcában. A jó négy méter mélyen fekvő, nyolcvan centiméter átmérőjű betoncső összeköttetést teremt a Volán-telep melletti tó és a Tolbuhin sugárúti csatorna között. Így megoldható a tó vízszintjének szabályozása, másrészt javul a környező vállalatok szennyvizének elvezetése. A csatorna megépítése 6 millió forintba kerül. Képvényen az látható, hogy száz méternyi vezeték lefektetése után Poclair-nel kihúzzák az árok peremét tartó szádlemezeket, amelyeket újra fölhasználhatnak a következő árokszakasz készítésekor.

Somogyi Karolyné felvétele

Törvényesség és felügyelet

Jól kiépített belső ellenőrzési rendszere van minden termelőszövetkezetnek, és ha röviden akarjuk jellemezni tevékenységüket, jól kell mondanunk róluk. A gazda felelősségével és éberségével végzik nem mindig népszerű, de a közös gyarapodás érdekében nélkülözhetetlen munkájukat. Bármennyire igyekszik is azonban föltárni minden hiányosságot az ellenőrző bizottság, vagy a belső ellenőr, változatlanul szükség van arra is, hogy az állami felügyelet időről időre külön vizsgálatot is tartson. Azért is, mert vannak olyan komplikáltabb, jól elbújtatott ügyek vagy visszaélések is, amelyeket az elfogulatlan, külső szakértő könnyebben felfed.

Dr. Dietrich Gábort, a megyei tanács vb mezőgazdasági osztályának csoportvezetőjét kértük meg, foglalja össze az elmúlt évi állami felügyeleti vizsgálatok tapasztalatait. Kirívó problémák, nagyobb törvénysértések nincsenek — mondotta többek között —, néhány témában azonban lassabb a javulás, mint ahogy joggal elvárhatnánk.

A szövetkezet demokratikus és törvényes működésének alapköve az alapszabály. Ha módosítani kell, a módosított részek tartalmuk szerint legtöbbször kifogástalanok. Gyakran előfordul azonban, hogy elfelejtik beküldteni vagy indokolatlanul késve küldik be jóváhagyásra. Pedig állami felügyeleti jóváhagyás nélkül a módosítások nem léphetnek életbe.

Közgyűléseket általában ritkán tartanak a szövetkezetek, egy-egy alkalommal igen fontos és sokáig kérdésben kell dönteniük. Gyakran tapasztalható, hogy rossz a közgyűlések előkészítése. Egy példa: a tervezett napirendet a meghívóban közölni kell, sokszor átlépik azonban ezt a kötelezettséget úgy, hogy „egyéb” pont alá sorolnak és végeredményben külön meg sem említik lényegbe vágó, döntés előtt megfontoltságot kívánó ügyeket. Sokszor tapasztalható az is, hogy hevenyészett az előterjesztés és nem mindig egyértelmű. Másik gond, hogy az előterjesztések egy része a hivatalos nyelvezethez nem szokott tagok előtt nem közérthető. Viszonylag ritkán él a közgyűlés azzal a jogával, hogy kellőképpen nem tisztázott előterjesztést nem fogad el.

Az ellenőrző bizottságoknál észre kell vennünk azt a meglevő nehézséget, hogy a reájuk háruló feladatokhoz mérten legtöbbször kevés a létszámuk, másik gond az, hogy gazdasági beosztásuk végeredményben kevés időt hagy a körültekintő ellenőrzésre. Ritkán élnek az azzal a lehetőséggel, hogy külső szakértők közreműködés

sét kérjék. Közgyűlések igen fontos eseménye az ellenőrző bizottság beszámolója, de ez a beszámoló ritkán felel meg eredeti földadatának. Gyakran hallhatunk arról, hány-szor tartott ülést az ellenőrző bizottság és hány vizsgálatot folytatott le, de ritkán ad hivatalos tájékoztatást e vizsgálatok eredményéről, véleményt magáról a zárszámadási mérlegbeszámolóról, a jövedelem felosztásáról, a leltárakról vagy a fejlesztés arányairól. Végeredményben minden egyes előterjesztésről — vezetőségi ülésen vagy közgyűlésen egyaránt — véleményt kellene mondania az ellenőrző bizottságnak is.

A társadalmi tulajdon sémájára elkövetett visszaélések döntő többségét, legalább 90 százalékát a belső ellenőrzés tárta föl, munkája tehát hatékony, de sajnos, nem teljes. Az ötvétezer forintot meghaladó visszaélések száma mindössze kilenc volt az elmúlt évben, de az összes kárnak közel felét ez a kilenc okozta. Az ide tartozó csalások és más visszaélések hivatalos külső ellenőrzés során derültek ki. Természetes következmény, hogy minden fölfedezett bűncselekmény kellő büntetést vont maga után.

A bérek és prémiumok körében kevesebb szándékos vagy valóságos félreértés tapasztalható, amióta rendelet szabályozza ezeket, az „egyéb juttatások” címszó alá sorolható félremagyarázások azonban még mindig elég gyakoriak. Általános elv, hogy a saját gépkocsi használatáért fizethető átalány összege nem lehet fizetési kezesítés. Az átalányt minden esetben a tényleges igénybevételek kell szabni, de a havi 800 kilométernek megfelelő 1600 forintot ez sem haladhatja meg, illetve rendkívüli esetekben külön engedélyre van szükség. Ebbe a tarifába változatlanul nem tartozhat bele a munkahelyre utazás. A munkába járás költségeihez való hozzájárulást

egyértelmű rendelet szabályozza, de ez nem gépkocsira, hanem vonatra, vagy autóbusszra vonatkozik.

Gyakori vitatéma az üzemi gépkocsi használat, bár ezt is kellőképpen körülhatárolják a rendeletek. Ha például nem hivatásos gépkocsivezető vezet, külön engedélyt kell kérni, hogy valamelyik szövetkezeti vezető használhassa. Természetes, hogy engedély birtokában is kizárólag hivatalos célokra szabad használni. A lakás és a munkahely közötti közlekedésre ez a gépkocsi sem vehető igénybe.

Néhány témát említettünk csupán, olyan gondokat, amelyek a belső ellenőrzés hatékonyságának további növelésével könnyen megelőzhetőek. Mivel a törvényt, a rendeleteket mindenképpen be kell tartania és az ellenőrző bizottságok, valamint a belső ellenőrzők felelőssége tovább nő, célszerű külső szakértők vizsgálataira az eddigieknél jobban támaszkodni, ha maguk nem tudnak megbirkózni a földattal. Szem előtt kell tartanunk, hogy a közösséget sértő „apóbb” ügyek is nagy kárt okozhatnak, hiszen legtöbbször a bizalmat ingatják meg. A dörzsöltébekek esetében pedig mindehhez tetemes anyagi kár is csatlakozik.

H. D.

Szavak és tettek a nőkérdésben

Politikai életünkben, bármiről is legyen szó, nálunk szinte kötelező sémákkal, előadók, jelentéskészítők és cikkírók számára, hogy először jönnék az „impozáns eredmények”, majd egy ellentétes köztöszó beiktatása után a „nem jellemző hiányosságok”. A mostanában sokat vitatott nőtémában sem vonhatjuk ki magunkat a szigorú szabály alól, ezért ide sorolunk néhány, beton szilárdságú, lélekemelő megállapítást. Nem kitalálás egyik sem — a nótánacs II. országos konferenciáján hangzottak el: a negyvenes évek vége óta csupán az iparban dolgozó nők száma 650 ezerrel gyarapodott, s foglalkoztatottságuk ma csaknem teljes; az összes középiskolai tanuló 58 százaléka lány; a párt-határozat megjelenése óta emelkedett a közéletbe bekapcsolódott nők száma; javult a nők egészségvédelme és jobb a munkafeltételek. Mivel nem földadatunk a füzetes és pontos számba vétel, ezt abba hagyjuk. A „negatívumokból” — bár ez izgat jobban — szintén csak néhányat említsünk: a szakmunkás nők bére alig több mint 70 százaléka a férfiakénak; a gazdasági élet vezető posztjain nem sokkal található több nő, mint korábban; a nők képzettsége átlagosan alacsonyabb szintű, mint a férfiaké.

Talán elég is ennyi ahhoz, hogy lássuk, hányadán állunk a nőkérdésben. Kicsit alighanem szégyen ránk nézve, hogy az „egyenlő munkáért egyenlő bért” követelést még mindig nem vehetjük le napirendről. Nem vehetjük le, pedig ennek már nem a kizsákmányoló tőkések az okai, hanem saját magunk: az a merevség és rövidlátás, amely a jó határozatok ellenére is fékezőleg hat tetteinkre, s lassítja, akadályozza a párt szándékainak megvalósulását. Mert kétségtelen, a nők alacsonyabb átlagbéreben jelentős szerepet játszanak a foglalkoztatás- és a bérpolitika hiányosságai, és gyakran az elveinket sértő helyi intézkedések. Igaz, amikor az iskolából kikerülő pályakezdő nők havi fizetését már eleve 400—500-zal kevesebb forintban állapítják meg, később igen nehéz ezt a hátrányt megszüntetni. Szegeden hasonló gondok nyomnak bennünket, jól lehet, általában mindenki elfelejt a női munka lebecsülését. Tudjuk mi is, hogy a nők keresete az NSZK-ban 29, Angliában 41, Japánban pedig 53 százalékkal marad el átlagosan a férfiakétól, de ennek hangsúlyozásával mintha magyarázni akarnánk saját bizonyítványunkat. Szocialista rendszerben azonban a legkisebb hátrányos megkülönböztetés is tarthatatlan, anakronisztikus jelenség, azt látszik igazolni, hogy más csinálunk, mint amit mondunk.

Ennél a problémánál is kitűnik, milyen kínos-terhes néha a múlt, amit cipelnünk magunkban. Nem a hátunkat, hanem a tudatunkat nyomják bizonyos régi beidegződések, amelyekről nehéz szabadulni. „Küldjél föl hozzám egy embert!” — kiáltott le a mérnök a gyárudvaron siető művezetőnek. S amikor az egyik talpraesett asszony jelentkezett nála, bosszúsán jegyezte meg: „Világosan megmondtam a maga művezetőjének, hogy embert küldjön, ne nőt.” Túlzás lenne ebből arra következtetni, hogy a nőket ebben az üzemben még ma sem veszik emberszámba, de bosszantóan gyakoriak ezek a múltat tükröző beidegződések. És különösen azért visszatetszőek, mert felelős vezetőknél is tapasztalható, pedig párt-határozatok, sok okosan érvelő cikk, számos ünnepi szövekként marasztalja el a „régimód” megnyilvánulásait, a poli-

tikai rövidlátást. Nincs műszer, amely megmérné, kimutatná, mennyit okozottunk már a fejeken, de annyi bizonyos: keservesen érik a leninizmus vetése még nálunk is, ahol pedig ideálisak a körülmények. Sziszifusz talán beleunt volna már ennyi véget nem érő, bölcsességszóztó prédikációba, a kommunizták azonban állják, győzik, bírják a harcot a maradiság szörvényai ellen. Állítják, s igaz is, hogy a nő — kivéve az izomerőt igénylő munkát — mindenütt megállja a helyét a „teremtés koronája” mellett, sőt bizonyos tekintetben szívósabbak, kevésbé fáradékonnyak.

Bajban van a férfínép akkor is, amikor a nő arányát a vezetésben kell növelni. Tünetéyes dolog: Szegeden is gyakran tartunk ankétot, szűkebb vagy tágabb értekezletet a „nőpolitika tárgyában”, ahol legtöbbször okos, szenvedélyes, érzelmekre ható hozzászólásoknak lehetünk tanúi, utána azonban mintha a jól végzett munka tudatában ki-ki tökéletesen megnyugodna: „foglalkozunk a nőkérdéssel, kipipálható a naptárban”. Kevés a női vezető a 70 százalékos nőket foglalkoztató textilművekben is — állapította meg ennek a gyárnak egyik tekintélyes vezetője. Ó panaszok szánta, mások meg mindjárt összenéztek, s azt kérdezték egymástól: ha ilyen jól látja, miért nem változtatnak a helyzeten? Az ecsetgyáriak képviselője inkább magyarázni kezdte, miért megy nehezen a dolog: a nők családi okok miatt húzódnak a vezetői idegmunkától. Volt, aki úgy „érvelt”, hogy „maguk a nők sem fogadják szívesen a női vezetőt”. Érdekes, arról viszont kevés szó esett, hogy a női párttitkár, gyár-igazgató, tömegszervezeti elnök, országgyűlési képviselő, intézményvezető stb. milyen rendszeresen és hatékonyan végzi a dolgát, olykor 'mostohább' körülmények között, mint a hasonló munkakört betöltő férfiak.

Az persze előfordulhat, hogy egy nőnek más a szokása, munkastílusa, sőt az is, hogy ez nem imponál mindenkinek. A Felcsabadulási Tsz kommunisztái, miután „Venczel bácsi”, a volt párttitkár nyugdíjba ment, bizalommal választották meg utódjává a csendes beszédű, finom modorú Veróka Ernőné. Azt mondják, ha meg akarod ismerni az embert, adj neki vezető funkció. Nos, a tézis tagjai nem csalódtak Veróka Ernőnében, mert ő ugyanolyan maradt, mint volt, közvetlen mindenkire, segítőkész és türelmes. Jól bírta a hirtelen megszaporodott munkát is. Egy dologban azonban elűtött elődjétől, amit a férfiak közül néhányan — inkább tényrögítés végett, semmint panaszként — meg is jegyeztek: nem szereti, nem issza a bort még jelentősebb rendezvények után sem, amikor pedig szívesen szoktak együtt maradni, beszélgetni, vitatkozni a párttagok. Az a szokása, hogy taggyűlés után siet haza a családjához. Dologidőben már kora reggel feltűnik a hártárban itt-ott, de mintha többe időzne, jobban érezné magát az asszonyok társaságában. Hát ennyi a „bűne”, különben csak rosszakarát talál benne bírálónivalót.

Elmondhatnánk ugyanezt a női vezető többségére, mégis — főleg a tudat alatt — kétségtelen bizonyos ellenállás. Ha egyre több nő találunk is az irányító posztokon, ez egyelőre inkább a „középszintre” jellemző, a csúcson, vagy az első helyen levőket Szegeden is tűjön meg lehet számolni. Mindnyáján mondjuk, nincs ez így rendjén. De a szavak helyét nehezen foglalják el a tettek.

F. NAGY ISTVÁN

Kenderáztatás — fólia lepedő alatt

A tavaszi időjárás beköszöntésével megkezdődött egyik fontos ipari növényünk, a kender feldolgozásának első szakasza, az áztatás. A hazai kendertermesztést és feldolgozást irányító Kenderfonó és Szövőipari Vállalat 11 rostki-készítő gyárában az őszi betakarításkor több százezer mázsa kenderkévét helyezték kazlakba. Ezeket most megbontják, s a kéveket folyamatosan a beton áztatómedencékbe helyezik. Ott a megfelelő bakteriumok segítségével eltávolítják a rostokat összekötő pektint, hogy megkönnyítsék a tiloló- és más továbbfeldolgozó gépek munkáját, vagyis a kender elemi szálakra bontását.

A vállalat szakemberei

évek óta rendszeresen kísérleteket folytatnak a termelékenység fokozására, az áztatási idő rövidítésére. Az egyik ilyen módszer a levegőtetés, amikor arra alkalmas berendezéssel több oxigénhez juttatják az áztatásban „közreműködő” bakteriumokat, elősegítve azok szaporodását. Legújabb kísérletükkel ugyancsak a bakteriumoknak kedveznek, mégpedig az áztatóvíz hőmérsékletének fenntartásával. Létfeltételüket ugyanis a hőmérséklet, illetve annak ingadozása is lényegesen befolyásolja. Nem kedvező például, ha hideg tavaszi éjszakákon lehül a medencékbe bocsátott termásvíz. A Szegvári Kendergyárban most kísérletképpen mű-

tották a nagy betonmedencét, így sikerült a víz hőfokát 30 Celsius körül állandósítani.

Ezzel a módszerrel a számítások szerint az eddigi hét helyett hat nap elegendő az áztatáshoz, ugyanakkor a kóro minősége is javul. Az új módszerekkel mintegy 20 százalékkal gyorsul az áztatási idő, tehát ugyanazzal az apparátussal — nehezen kapható munkaerővel, költséges emelő- és egyéb gépekkel, medencékkel — több kender áztatnak. A termelékenységet a munka más területein is növelik, s így lehetővé válik, hogy még ebben az évben két kendergyár termelését megszüntessék.

D. B.

Szövetkezetek egyesülése

Az utóbbi három évben mind nehezebb gazdasági helyzetbe került a Szegedi Gumi- és Műanyagipari Szövetkezet. Ugyanakkor a Medikémia Szövetkezet termékei keresettek, a fejlesztés indokolt. A gazdasági munka alapos elemzése és a lehetőségek szabványelvétele után a szövetkezetek pártbizottsága és a KISZÓV a szövetkezetek összevonását javasolta. A gumi- és műanyagipariak nemrég tartottak közgyűlést, amelyen a tagság egyetértett azzal, hogy üzemük a Medikémiába olvadjon. Utóbbi szövetkezet dolgozói tegnap döntöttek hasonlóképpen, így 1977. július 1-től együtt dolgozik a két szövetkezet tagsága.